

**Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto,
atliekančio parlamentinį tyrimą dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių
galimo neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimant sprendimus
ir galimos neteisėtos įtakos politiniams procesams, posėdis**

2017 m. lapkričio 15 d.

V. BAKAS (*LVŽSF**). Taip, šiandien tęsiame savo parlamentinio tyrimo vieną iš epizodų, tai yra „Lietuvos geležinkelių“ įmonėje buvę sprendimai, kuriais buvo įdiegta lokomotyvų valdymo KLUB-U sistema, kuri, panašu, nesuderinama su nacionalinio saugumo interesais.

Mūsų pagrindiniai uždaviniai (aš tik priminsiu) yra trys:

pirma, nustatyti aplinkybes, kurioms esant buvo priimtas sprendimas diegti būtent tokią sistemą; antra, nustatyti asmenis, kurie dalyvavo priimant šį sprendimą; trečia, įvertinti galimą žalą, kuri buvo padaryta dėl šių sprendimų.

Tokia pradžia. Aš noriu tada, kad jūs pasirašytumėte pasižadėjimą. Gerbiamas Algirdai, mes šiek tiek vėluojame. Ar galėtume, sakysim, 15 minučių nukelti jūsų... Būtų galima? Labai ačiū. Atleiskite. 15 minučių. Gerai?

Gerbiami kolegos, kartu su mumis buvęs susisieikimo ministras R. Sinkevičius. Kadangi tos sistemos diegimo procesas apėmė pakankamai ilgą laikotarpį, tai yra nuo 2006 metų iki 2012 metų, turime galimybę užduoti su tyrimu susijusius klausimus. Taigi aš gal tada pradžioje paprašysiu tiesiog tokia laisva forma ministro papasakoti mums situaciją, ar jums ji buvo žinoma? Tai yra kada jūs buvote ministru, ar jums buvo žinomi tie procesai, buvę „Lietuvos geležinkeliuose“, ar buvo nagrinėjamos rizikos, ar jos buvo matomos, ar buvo svarstomos alternatyvos? Ir apskritai jūsų požiūris į tą situaciją.

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Labai ačiū, pirmininke. Gerbiami komiteto nariai, turiu pasakyti, kad 2004–2008 metais aš nebuvo išrinktas į Seimą, tuomet dirbau privačioje kompanijoje „Achemos grupė“,ėjau įvairias pareigas ir politinėje veikloje nacionaliniu mastu nedalyvavau.

2008–2012 metais buvau išrinktas į Seimą ir 2012 m. gruodžio 13 d. buvau paskirtas susisieikimo ministru. Žinojau, kad... ir esu aplankęs „Lietuvos geležinkelių“ Eismo valdymo centrą, kurio išorinė dalis atrodo labai įspūdinga, bet kokios sistemos buvo diegiamos iki tol, aš tikrai nežinojau, nes viešieji pirkimai jau nebebuvo vykdomi. Man atėjus ministrauti, iš principo 2013 metais dar tos eismo valdymo sistemos buvo šalinami defektai, buvo bandomasis laiko-

* Santrumpų reikšmės: *LLRA-KŠSF* – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija; *LSDDF* – Lietuvos socialdemokratų darbo frakcija; *LSDPF* – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija; *LSF* – Liberalų sąjūdžio frakcija; *LVŽSF* – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija; *MSNG* – Mišri Seimo narių grupė; *TS-LKDF* – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija; *TTF* – frakcija „Tvarka ir teisingumas“.

tarpis ir atidavimas eksploatuoti. Todėl tas pavadinimas, kurį čia didžiosiomis raidėmis sutrumpintai rašome, man nebuvo girdėtas ir aš jį išgirdau, tiesą sakant, dabar iš spaudos.

Pagrindinis strateginis uždavinys, kurį tuomet kėlė ministerija „Lietuvos geležinkeliams“ buvo europinės vėžės nuo Varšuvos... Atsiprašau, nuo Lenkijos sienos Mockavos iki Kauno statybos darbai. Čia, šioje vietoje, mes buvome labiausiai susikoncentravę, nes 2015 metų finansavimo periodas ėjo į pabaigą, o sutartys rangos darbams nebuvo sudarytos. Konkursus vedėme per tris kartus siekdami išvengti neskaidrių kai kurių faktorių, kurie, man atrodė, egzistuoja. Tie trys kartai tų pačių konkursų vedimas leido numušti statybos darbų kainas apie 100 mln. litais. Galvojam, kad...

Iš kitos pusės, buvome spaudžiami laiko, bet šitą projektą koncentravomės ir įgyvendinome.

Dėl eismo valdymo sistemos aš buvau patikintas, kad ji veikia patikimai, kad ji nekartos Ispanijos traukinių susidūrimo įvykių ar panašiai, todėl to periodo – 2013–2016 metų investiciniuose planuose kokių nors didelių pirkimų nebuvo numatyta.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerbiamieji kolegos, ar turite klausimų? Prašau.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Norėjau galbūt tiksliau išgirsti, kai jūs sakote, buvote patikintas. Tiesiog norėčiau sužinoti, kokia forma tai įvyko, kas ten atnešė, pristatė, kaip tai vyko?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Susisiekimo ministerijoje buvo nustatyta tokia tvarka, kad kiekvienų metų pradžioje ministerijos kolegijai Susisiekimo ministerijai pavaldžios įmonės, višos, tarp jų ir „Lietuvos geležinkeliai“, pristatydavo savo nuveiktus darbus pagal investicinius planus už praeitus metus. Pristatydavo savo investicinius planus einamųjų metų ir dar dvejų metų perspektyvą į priekį, į kur būtų orientuojamasi. Kadangi tuo metu, sakau, pasaulyje buvo labai... ir Europos Komisija kreipė dėmesį į geležinkelių avaringumą, žūstančius žmones, ypač į geležinkelių katastrofas, tai ta prasme tose kolegijos pristatymuose nebuvo išvengiamas klausimas ir dėl geležinkelių eismo saugumo. Ne tik pačiuose geležinkeliuose, bet sankirtose su autokeliais, pėsčiųjų pervažomis, tuneliais ir panašiai.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Norėjau patikslinti. Vis tiek dėl tos formos. Aš suprantu, vyksta pristatymas, planai, ar buvo keliamas klausimas dėl konkrečių tų investicinių detalių, dėl realizavimo, su kuo tai bus daroma, ar kas nors iškėlė klausimą, kad tai bus panaudota, pavyzdžiui, Rusijos karinio pramoninio komplekso įranga ir taip toliau, t. y. nacionalinio saugumo aspektas koku nors būdu žybtelėjo tuose pristatymuose ar jo nebuvo?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Kadangi Eismo saugumo projektas jau buvo įgyvendintas ir viešųjų pirkimų nebereikėjo daryti, investicijos buvo, na, kaip ir pasibaigusios, tai tuo aspektu nebuvo kalbama.

---. Išties mano klausimą jau šiek tiek pakartojo A. Anušauskas, bet esmė tokia. Ar jūsų ministravimo metu jūs gavote bent kokią informacijos žinutę ar perspėjimą, kad galimai į geležinkelius yra įdiegta sistema, kuri galimai kelia grėsmę nacionaliniam saugumui? Ar gavote kokią nors žinutę iš Valstybės saugumo departamento?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Nei iš Valstybės saugumo departamento, nei iš „Lietuvos geležinkelių“ vadovybės arba valdybos tokių žinučių aš negavau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerbiamasis ministre, jūs minėjote, kad buvo baigtas investicinis Eismo saugumo projektas. Patikslinkite, kas čia per investicinis projektas, kuris buvo baigtas?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Mano tuometiniu, dabartiniu supratimu ir mano įsivaizdavimu, tai yra Eismo saugumo centro įsteigimas ir jo paleidimas veikti. Toks Eismo saugumo valdymo centras yra įsteigtas, turbūt komiteto nariams teko ir lankytis, jis yra šalia geležinkelių stoties, buvusios priemiestinių geležinkelio traukinių stoties patalpose.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Tada būtų toks klausimas. Žiūrėkite, 2012 m. balandžio 2 d. susisiekimo ministro įsakymu, kuris reglamentuoja taisykles, kurios taikomos geležinkelių posistemių techninių taisyklių sąrašui, yra imperatyviai nurodyta, kad lokomotyvo įranga turi būti būtinai KLUB-U sistemos. Klausimas būtų toks, ar jums atrodė, ar jums buvo žinoma apie tą įsakymą, nes iš esmės jis leidžia be jokių viešųjų pirkimų procedūrų arba net įpareigoja pirkti konkrečią įrangą. Ar jūsų patarėjai, galbūt Valstybės saugumo departamentas, ar kas nors, audito institucijos atkreipė jūsų dėmesį į tai ar ne, ar jums tai buvo žinoma?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Pirmininke, tokio įsakymo aš nesu matęs, jis turbūt yra, bet apie jį man nebuvo žinoma. Ir tą trumpinį KLUB-U aš išgirdau, sakau, pastaruoju metu pirmą kartą, kad toks iš viso yra.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar dar turime iš šitos dalies klausimų? Gerai. Tada noriu jūsų paklausti šiek tiek kito klausimo, naudodamasis proga. Ar jūsų vadovavimo ministerijai laikotarpiu buvo svarstomas pono S. Dailydikos paskyrimo ir tinkamumo eiti pareigas klausimas, kaip nors?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Oficialiai tokio svarstymo platesniame rate nebuvo, nei kolegijoje, nei valdyboje. Bet tokių minčių į mano kadencijos pabaigą buvo. Tačiau jos nebuvo oficialiai įformintos arba oficialiai realizuotos. Vienintelis klausimas, kuris buvo svarstomas ir realizuotas, bet jis buvo universalus, visi didžiųjų įmonių generaliniai direktoriai buvo pašalinti. Nebeįrinkti į savo įmonių valdybas. Kitaip sakant, valdymas buvo patvarkytas taip, kad valdyba yra politiką formuojantis ir įpareigojantis organas, o vykduojantis organas yra įmonės administracija. Iki tol S. Dailydka ir kiti vadovai buvo kartu ir tos įmonės valdybos nariai.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jūs galėtumėte patikslinti, ką reiškia „buvo neoficialių minčių“. Čia kas? Buvo kalbama apie paskyrimą? Apie pratęsimą? Apie atleidimą? Kas tos mintys?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Iki pratęsimo, man atrodo, kad pratęsimą esu padaręs S. Dailidkos vadovavimo periodu.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs tęsėte jo tarnybos darbo laiką?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Prašau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs tęsėte jo darbo laiką?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Taip, man atrodo. Bet tai buvo, nežinau, mano ministravimo kadencijos pradžia, o vėliau buvo tam tikrų niuansų dėl strateginio projekto „Rail Baltica“ statybos. Čia pagrindiniai klausimai ir buvo, šiek tiek ne visai vienareikšmiška situacija dėl europinių pinigų naujam periodui „Rail Baltica“ geležinkelio statybai tęsti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Vis dėlto norėčiau jūsų paklausti, jūs pratęsėte pono S. Dailidkos paskyrimo laiką į „Lietuvos geležinkelius“. Ar buvo svarstomas kažkokios alternatyvos, ar jūs gavote patarimų pratęsti, ar galėtumėte tą sprendimą pakomentuoti, kodėl jis toks buvo?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Man neatrodė, kad S. Dailidka dirba kaip nors blogai, kad būtų galima nepratęsti. Man teko nepratęsti antros kadencijos. Labai didelių priekaištų negirdėjau darbe. Šiaip jis vadybininkas, mano požiūriu, buvo visai neblogas. Bet kiekviename darbe didelėje organizacijoje visada galima rasti priekaištų arba rasti, sakykim, kaip galėtų būti vykdomi darbai geriau arba kaip valdymo struktūra galėtų funkcionuoti geriau. Ta prasme buvo priekaištų, bet jie nebuvo tokie dideli, kad aš imčiausi nepratęsti kadencijos. Pagaliau, iš kitos pusės, tai viena iš įmonių, kur iš tikrųjų vadovaujantis pirmas asmuo turi turėti labai gerų vadybinių gebėjimų ir patirties.

Jo patirtis vertinant, sakykime, viceministro, „Linavos“ kūrėjo, vadovavimo Lietuvos oro uostams, oro uostų perėmimo iš buvusios Tarybų Sąjungos pavaldumo į Lietuvos pavaldumą... Jis turėjo šioje vietoje tam tikrų nuopelnų ir pasirodė kaip visai neblogai vadovaujantis.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Suprantu, bet vis dėlto noriu paklausti. Ar jūs pats priėmėte šį sprendimą? Ar tas sprendimas buvo derinamas, aptariamasis, sakykime, Vyriausybės ar partijos lygmeniu? Ar jūs pats savarankiškai šį sprendimą priėmėte?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Turbūt patvirtins buvęs premjeras, kad kadrų klausimais man niekas... Sakykime, aš neleisdavau, kad man vadovautų, nes atsakomybė būdavo ministrui. O jeigu skiria kadrus kas nors kitas, tai tada ir atsakomybę aš siūlydavau pasiimti su visa įmone. Aš tą sprendimą priėmiau pats savarankiškai.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Savarankiškai. Gerai. Tada paskutinis klausimas. Tikiuosi. Ar jūs sprendimų priėmimo laikotarpiu, taip pat prieš sprendimą tęsti pono S. Dailidkos darbą patyrėte spaudimą iš, sakykime, verslo grupių kokių nors vadovų, atstovų?

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Turėčiau pasakyti atsakydamas į šį klausimą neigiamai. Aš nepatyrčiau jokio spaudimo. Aš mačiau prieš paskirdamas antrai kadencijai tam tikrą S. Dailid-

kos nerimą, jo aplinkos laukimą, jaudulį. Tokius dalykus mačiau. Bet jokio išorinio spaudimo nei verslo, nei politinio ar partinio, ar, sakykime, vyriausybinių, ar Seimo – nepatyrčiau.

V. BAKAS (LVŽSF). O prašymų, pageidavimų?

R. SINKEVIČIUS (LSDDF). Dėl S. Dailydkos nebuvo.

V. BAKAS (LVŽSF). Nebuvo?

R. SINKEVIČIUS (LSDDF). Nebuvo.

V. BAKAS (LVŽSF). Gerai, ačiū. Ar turime dar klausimų? (*Balsai salėje*) Kodėl? Vis tiek jeigu reikės dar kartą kviesti ministrą, čia reikia pasitarti. Gera proga paklausti.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Ne, aš nenoriu, mes, kai turėsime uždara... (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

V. BAKAS (LVŽSF). Kas uždara – uždara, bet kas vieša – tai vieša. Kolegos, ar turėtume dar klausimų? Gerai, gerbiamas... (*Garso įrašo negirdėti*)

Šiandien mes atliekame. (*Balsai salėje*) Žurnalistai šiandien jau turės apie ką rašyti, matyt. Žodžiu, šiandien atliekame vieno iš epizodų tyrimą, susijusį su „Lietuvos geležinkeliais“ ir jų lokomotyvų valdymo sistemomis, jų įdiegimu, įsigijimu, kurie šios dienos vertinimu yra nesusiderinami su nacionalinio saugumo interesais.

Dabar mūsų tokios pagrindinės užduotys, kad tiesiog suprastumėte kontekstą. Pirma. Nustatyti, kokiomis aplinkybėmis ir koku laikotarpiu buvo diegiama ši sistema.

Antra, nustatyti asmenis, kurie dalyvavo, vienaip ar kitaip priimant sprendimus. Ir trečia, įvertinti, ar padaryta žala valstybei, ir, jeigu padaryta, galvoti apie tai, kaip mes galime pašalinti pasekmes, jeigu nepadaryta, matyt, tada kitokie kažkokie – tuo ir užbaigsime. Aš norėčiau jūsų paprašyti pradžioje laisva forma gal pasakyti savo ne tai, kad vertinimą, bet savo požiūrį į šitos sistemos diegimo aplinkybes, ar jums, kaip ministrui, kaip premjerui, jos buvo žinomos, ar jūs gavote susijusią informaciją iš teisėsaugos institucijų, iš savo patarėjų, ar jums buvo žinoma? Taip pat kaip jūs matėte, kaip buvo priimami tokie sprendimai, kodėl jie buvo priimami, ar buvo analizuojamos alternatyvos šiai sistemai? Po to mes užduosime klausimus.

A. BUTKEVIČIUS (LSDPF). Laba diena visiems kolegoms. Pirmiausia noriu pasakyti, kad mane šiek tiek pribloškė šita gauta informacija per visuomenės informavimo priemones. Aš tada tik pradėjau gilinti kaip politikas, kur čia yra kokios iškilusios problemos, ir pamačiau, kad nemažai melagingos informacijos buvo pateikta, kad prie A. Butkevičiaus lyg ir buvo priimti sprendimai. Tikriausiai mes puikiai suprantame, kad nė vienas, aš nežinau, gal kai kurie ministrai mėgo kištis į viešuosius konkursus, bet tas viešasis konkursas, apie kurį jūs čia kalbate, tuos įrengimus KLUB-U, atrodo, kažkokius, kuris buvo paskelbtas 2005 metais, kurį laimėjo, kiek žinau, Ispanijos, nes paskutiniu metu bendravau... Anksčiau nežinojau apie tai nieko, „Indra“ kompanija tarptautinį konkursą... Mane paskutinėmis dienomis pakonsultavo, aš susirinkau

informaciją, dabar labai patobulėjau šitoje GPS ir dar kitoje sistemoje GLONASS, kuri vadinama tarptautinė civilinė aviacijos... (...) organizacijai priklauso.

Aš noriu pasakyti, kad tuo metu, kai buvo užsakyti šilumvežiai, lokomotyvai, atsiprašau, konkursas, kaip mane informavo, 2005 metais nebuvo aš susisiekiimo ministru ir apie mane buvo paviėšinta klaidinga informacija. Aš tą informaciją dabar renku labai atidžiai ir galbūt kaip nors panaudosim ją, jeigu čia, matau, vyks tam tikri politiniai niuansai. Tuo metu, kiek mane ir dabar informavo tie žmonės, kurie žino apie to konkurso organizavimą, šitą konkursą laimėjo „Siemens“ ir konkurso sąlygose buvo įrašyta apie saugaus eismo valdymą. Tai turi spręsti pats konkurso nugalėtojas. Lietuva negalėjo jokios įtakos daryti... ar kokį mazgą variklyje, ar kažkur kitur sumontuoti, ten buvo aiškiai pasakyta, kad saugaus eismo sistema turi būti suderinta su esančia saugaus eismo sistema. Ką reiškia geležinkeliuose, tikriausiai gal žinote, ar ne, tai reiškia, kad mūsų sistema sujungta su Latvija, Kaliningrado sritimi ir Baltarusija. Kas mane pribloškė, aš nustebau, kad ta pati sistema, jeigu jūs norite žinoti, veikia ir mūsų oro erdvėje, tikriausiai žinote, kad netgi karinėse oro pajėgose.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai čia normalu yra?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDPF*). Palaukite, tai ar jūs... Aš jums papasakosiu, sakėte, papasakoti reikia.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, taip.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDPF*). Jei jūs norite, įvesiu, mane pribloškė (...), kodėl išskyrė vieną įmonę. Jūs įsivaizduokite... tai aš jums užduodu klausimą: ar „Siemens“... Jūs turėtumėte pasikviesti „Siemens“ kompaniją čia ir jų paklausti, kodėl jūs pasirinkote tuo metu KLUB-U įrangą sumontuoti „Siemens“ kabinamuose lokomotyvuose? Jų reikėtų paklausti. O jeigu būtų koks Butkevičius paklausęs arba (...) mums būtų pasakę iš karto paviėšinę, kad kišasi kai kas ir domisi? Kitas klausimas. Ar kitą įrangą buvo įmanoma tuo metu sumontuoti lokomotyvuose? Atleiskite, man, aš šiek tiek ir pasijuokiau. Ar įmanoma? Jūs man galite atsakyti į tą klausimą – nuo 2005 metų pradžios, 2006, 2007, 2008 metai? Aš atsakau – negalima, nes bendra sistema veikia amerikiečių ir rusų. Per palydovus. Tik dažniai skiriasi. Visa geležinkelių infrastruktūra pagal elektrifikaciją, pagal signalizacijos įrengimą, kitokį tuo metu... Tik dabar, kai bus „Galileo“, kuris jau pradeda veikti, dabar bus galima kalbėti apie kažkokios kitos sistemos sukūrimą naudojant... Jūs žinote, kad ta sistema yra sujungta su lėktuvų autopilotais? Veikia. Sukėlėme labai gerą diskusiją, gerą klausimą. Karinės pajėgos naudoja, lėktuvų autopilotai skraido, šitai naudoja, „Lietuvos geležinkelių“ lokomotyvai naudoja, nes tai yra ICAO – Tarptautinė civilinės aviacijos organizacija, kur kartu dirba amerikiečiai ir rusai. Tik nuo 2014 metų, kada buvo įvestas Rusijai embargas, ta įmonė, kiek aš žinau, kuri gamino tuos įrengimus, jiems nebepradėjo tiekti tam tikrų smulkesnių detalių kitos užsienio šalys. Dabar jau, aš manau, jie netgi tų įren-

gimų (...). Tie įrengimai rusų įmonėje... Kaip ji vadinasi? Čia geriau už mane žinote, turite. Tuoj, aš galiu pasakyti. Iževsko radijo gamykla, susijusi su karine pramone. Gamykla priklauso Rusijos kariniam pramoniniam kompleksui. Kai Rusijai buvo pradėtos taikyti sankcijos, ji pateko į juodąjį sąrašą. Didžioji Britanija ir Prancūzija netiekė jau jai elektroninių komponentų.

Dar 2005–2006 metais galėčiau įvardinti tai, kad Europos Sąjunga išsakė savo nuomonę, kad tuo metu ta įmonė glaudžiai bendradarbiauja su visom pasaulio tarptautinėm organizacijom. Tai nežinau. Atleiskite už mano tokią įžangą. Aš ruošiuosi tikriausiai organizuoti spaudos konferenciją, nes aš matau, kad paskutiniu metu man, kaip politikui, visuomenės informavimo priemonėse buvo išsakyta daug netiesos. (*Balsas salėje*)

V. BAKAS (*LVŽSF*). Duokime užbaigti. Gerai? Tada.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš pabaigiau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ačiū, gerbiamas ekspremjerė. Prašau. Klausimai. Laurynas.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Aš tiktai pasitikslinksiu. Iki galo mes nesupratome. Jūs norite pasakyti, kad KLUB-U sistema veikia ne tik geležinkeliuose, bet ir kituose Lietuvos sektoriuose?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). KLUB-U sistema priima dažnius iš...

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Tai apie ją ir kalbame.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Taip, taip. Ji yra...

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Tai kur jiniai veikia?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Jiniai dabar veikia lokomotyvuose, bet jiniai veikia ir kitose srityse. Kiek mane informavo tie žmonės, kurie dalyvavo rengiant konkurso sąlygas.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Mes turbūt tai pasitikslinkti turėsime. Bet aš pratęsiu. Matot, kur yra problema? Ne tai, kad „Siemens“, dėl to, kad buvo jau „Siemens“ lokomotyvuose KLUB-U sistema, bet problema galbūt susijusi su tuo, kad galbūt perkančioji organizacija iš anksto galbūt kažką numatė kaip sąlygas, kad tose sąlygose būtų KLUB-U sistema. Ar tai buvo, ar nebuvo? Ar jūs žinote apie tai, ar ne?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Tuo metu, jeigu kalbėtume trumpai, aš galėčiau labai trumpai pasakyti, kad dėl tų dalykų manęs niekas neinformavo ir aš nieko nežinau. Bet aš, kaip sakiau, pamačiau, kad vyksta populizmas mano vertinimo kaip politiko, ir matau, kad mes labai negražiai galime atrodyti ir tarptautinėje aplinkoje. Aš šitą savaitę labai, dvi savaites stipriai padirbėjau.

Konkurso sąlygose buvo įrašyta, kad naujuose lokomotyvuose turi būti Eismo valdymo sistema, priderinta prie esančios, bet ji buvo patobulinta. Jeigu jūs žinote, anksčiau buvo, tuoj aš jums pasakysiu, kita sistema. Jūs tikriausiai žinote. Patobulinta ir priderinta prie, jūs žinote, kaimyninių šalių – Latvija, Baltarusija, Kaliningradas. Kaliningradas dėl to, kad... Ir kitos prie lietuviškos infrastruktūros. Jeigu būtų sumontuota kita sistema į lokomotyvus, o ne šita, tai

lokomotyvai būtų stovėję patvory Lietuvos ir jie nebūtų galėję vykti, nes jų infrastruktūrą būtų reikėję pakeisti, pačių geležinkelių bėgių, prie inžinerinių dalykų, kurie būtų... Tas jau yra daroma, kaip žinote, geležinkelių elektrifikacija vyksta. Jūs žinote, kad, pavyzdžiui, nuo Kybartų iki Kauno yra jau čekų sumontuota elektrifikacija. Galiu pasakyti: Kaunas – Kybartai čekiška sistema veikia, Šiauliai – Klaipėda „Siemens“ sistema, Kaišiadorys – Šiauliai „Bombardier“ sistema, Mockava – Kaunas dar neįdiegta. Buvo numatyta ERTMS, nežinau kam. Kaunas – Vilnius rusiška sistema, centrinis valdymas – ispaniška sistema. Tai būtų tie lokomotyvai nevažiuavę, jeigu būtų įdiegta kita sistema.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Pirmininke, dar paskutinį tokį pridėsiu. Pažiūrėkime, kiek mes suprantame, Latvijoje tai nėra KLUB-U sistemos lokomotyvuose, ten yra, kaip sakyti, rankiniu būdu daugiau orientuojamasi. Estijoje yra, pasirodo, estiška sistema. KLUB-U sistema yra net ne Vidurio Europoje, o tikrai postsovietinėse šalyse instaliuota, tokiu būdu Lietuva iškrenta iš Baltijos šalių konteksto ir, kai klausiate, ar buvo įmanomos alternatyvos, pasirodo, kitose šalyse jos buvo įmanomos.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš jums galiu atsakyti. Čia labai gerai, kad aš dabar dvi savaites iš eilės buvau Taline. Kartu per tas dvi savaites galėjau išsiaiškinti su kolegomis. Latvijoje veikia ELASENAS, tas, kuris veikė anksčiau ir Lietuvoje, prieš KLUB-U sistemą. Latviai yra įdiegę tarpinę KPD-3 ir KLUB-U sistemą. Kita sistema negali būti įdiegta, nes tada mes iki Jelgavos, kur mūsų lokomotyvai vyksta, negalėtume važiuoti, o Latvijos lokomotyvai irgi negalėtų. Jūs įsivaizduokite, kaip mūsų važiuotų dabar traukiniai ar visai nevažiuotų, važiuotų, pavyzdžiui, į Baltarusiją. Nėra. Estijoje taip pat sistema veikia tokia pati, kaip veikia ir Lietuvoje. Šita informacija, kuri buvo irgi paviešinta, jina buvo neteisinga. Aš ko norėčiau. Aš norėčiau jums pateikti dar vieną informaciją, kuri, aš manau, jeigu esame mes labai atsakingi ir demokratiški, turėtų būti ištirta. Tikriausiai Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui, jūsų komitetui, turėjo būti žinoma, čia yra tokia kompanija, kuri anksčiau vadinosi, kuri ir dabar vadinasi, labai stipri, kuri... Tuoju tuoju, gal vėliau...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs norite pridėti prie...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš vėliau pridėsiu prie tyrimų, kur jau dabartinė geležinkelių vadovybė kreipėsi į Rusijos kompaniją, kuri yra įtraukta į juodąjį sąrašą, kad būtų galima įsigyti lokomotyvų platformas, tarkim, ir taip toliau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs galėtumėte pridėti ir pakomentuoti?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš atiduosiu, aš įduosiu.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aš gerbiamojo Arvydo prašau užduoti klausimą.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Norėčiau paklausti...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Klausau, klausau.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Klausote. Norėčiau paklausti, prieš tai ministras R. Sinkevičius sakė, kad valstybinės įmonės susisiekimui ministru paprastai pristatydavo investicinius planus, jų įgyvendinimą, o kaip buvo tuo metu, kai 2006–2008 metais jūs buvote susisiekimui ministru ir jeigu pristatydavo, ar tuo metu koks nors klausimas dėl nacionalinio saugumo aspektų, susijusių su investicijomis, buvo nagrinėjamas, būdavo iškeliamas koku nors kampu?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ačiū už klausimą. Kiekvienais metais AB „Lietuvos geležinkeliai“ pristatydavo savo strateginius planus ir pirmiausia jie turėdavo apsiginti praeitų metų atliktus darbus: kaip įvykdė, kiek pinigų panaudota, jeigu kokie darbai buvo neįgyvendinti, turėdavo pasiteisinti ir paaiškinti, dėl kokių priežasčių tai nebuvo atliekama. Taip ir būdavo pateikiami nauji investiciniai projektai, kuriuos irgi turėdavo apsiginti visapusiškai. Visapusiškai, vadinasi, kokie būtų finansavimo šaltiniai, kiek iš valstybės biudžeto, kiek Europos Sąjungos pinigų, kiek nuosavų lėšų. Dėl nacionalinio saugumo daugiau buvo susieta ne su „Lietuvos geležinkeliais“, jeigu kalbėtume apie ministeriją, aišku, dėl geležinkelių aš kalbu, tai būdavo klausimas dėl vagonų, aš atsimenu vienu metu, gamybos, gal ir kooperavimosi su rusų kokia nors kompanija ir gaminti Lietuvoje, atrodo, Panevėžyje, kas ten buvo (...), bet daugiau būdavo susieta su oro uostų veikla. Kadangi būdavo noras strateginio objekto teritorijoje pastatyti vos ne privačius keleivių terminalus ir kai kuriuos kitus dalykus, kas būdavo... Mes tikrai prašydavome tuo metu Valstybės saugumo departamento išvadų ir būdavo organizuojami pasitarimai, ir atsakymai būdavo visada teikiami, kad norint užtikrinti nacionalinį saugumą negalimos Lietuvos strateginiuose objektuose privačios investicijos apskritai.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Pasitikslinkiu. Tikrai tokiu kampu, kaip paminėjote? Bet apie „Lietuvos geležinkelius“ tokių aspektų nebuvo svarstoma? Pavyzdį pasakysiu. Jeigu 2008 metais buvo ardomas tas Rengės ruožas, tai, mano supratimu, irgi tam tikras nacionalinio saugumo... santykiai vis dėlto su strateginiu partneriu, kaip ir tuo metu Nacionalinio saugumo strategijoje buvo įrašyta, kas yra Lenkija. Vis tiek klausimas iškildavo dėl geležinkelių, turėjo iškilti.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ačiū. Labai geras klausimas. Dėkoju, kad šiandien jo paklausėte, nes čia matau ir žurnalistų. Kai buvo gauta informacija, išgirdus, kad bus ardoma geležinkelio atkarpa, aišku, iš karto bendrovės „ORLEN Lietuva“ buvo sureaguota. Aišku, jie atsiuntė raštą. Aš manau, dviejų savaitių laikotarpiu buvo organizuotas pasitarimas Susisiekimui ministerijoje. Buvo paklausta, kodėl rengiamasi ardyti šį ruožą. Buvo pristatytas Geležinkelio inspekcijos, aš dabar tiksliai neatsimenu, aktas, kad atkarpa turi būti pradėta rekonstruoti dėl to, kad buvo leidžiamas greitis šiuo geležinkelio ruožu tik 35 kilometrai per valandą, jeigu mano atmintis.... Ar 30? Iki tol dar buvo vežama, po to jau buvo pasakyta, kad..., atsimenu iki šios dienos, nes irgi reikėjo prisiminti, bėgiai pradėjo skęsti ir mažesniu greičiu nebeįmanoma... Tolesni žingsniai buvo priimti. Pradėta rekonstrukcija, bėgiai buvo nuardyti, nes buvo reikalau-

jama naujai sutvirtinti sankasą. Buvo paskelbtas konkursas projektams parengti, bet aš jau toliau ministru nebedirbau. Tai tokie buvo priimti sprendimai. Man būnant premjeru ir ne sykį lankan-
tis Briuselyje, šį klausimą keliant, kaip žinote, per tą laiką arbitražas priėmė sprendimą, kad ši
atkarpa neturi būti rekonstruojama, nes ekonominiu pagrindu bus nuostolinga Lietuvai. Tai pra-
ktiškai papuolei tarp dviejų ugnių ir arbitražo sprendimai turi būti vykdomi. Bet aš matau čia kitą
problema. Mane labai nustebino ši baida, kuri yra... Aš manau, vienas iš aplaidumo požymių,
kad ministerijos vadovai nebendravo su pačia komisare. Kadangi Briuselis yra tokia institucija,
su kuria reikia pastoviai palaikyti... Kaip sakydavome, netgi ir žmogus vos ne turi ten būti ir...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar dar turime klausimų? Gerbiamas premjere, vis tiek, matyt, čia
tas statusas...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, Prezidento tik statusas lieka.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aš jūsų noriu paklausti kaip premjero, sakote, kad tarsi buvusio
premjero ir ministro. Jūs dabar ką tik pasakėte, kad matote klaidą, jog ministerijos vadovybė
nesiderėjo su Briuseliu. Jums atrodo normalu, kad Lietuvos oro erdvę, kaip jūs pasakėte, gele-
žinkelių sistemas..., iš esmės yra sumontuota rusiška įranga, taip pat ir palydovinė, kada mes...
kuri leidžia stebėti, kaip suprantu, NATO šalies oro erdvę, procesus, susijusius su Kaliningrado
tranzitu, apskritai visą mūsų transporto, tiek oro, tiek sausumos, judėjimą. Tai yra normalu,
įskaitant tai, kad Latvija, vis dėlto Lenkija nuėjo kitu keliu? Ar jūs tą žinojote, matėte? Ar ieš-
kojote kitų alternatyvų, kad to nebūtų? Aš suprantu, jūs sakote, kad pasirinkimo nebuvo, nors
mes aiškinsimės, kad lyg ir galėjo būti tas pasirinkimas, bet tiek to. Bet jums atrodo normalu,
kad mūsų oro erdvę, pavyzdžiui, geležinkelius gali stebėti sumontuota rusiška sistema?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš noriu dar kartą pakartoti – Latvijoje veikia ta pati sis-
tema. Mielieji, aš tik noriu pasakyti, gali ten bet kokia būti sumontuota sistema, jūs tikriausiai
žinote, kad, pavyzdžiui, kiekvienas iešmas turi savo atskirą kodą. Dažnio kodą.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jūs ieškojote kitų sprendimų, ar ne?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Todėl, kad tuo metu, jūs tikriausiai žinote, kad su Rusija
Lietuvos ekonominiai santykiai buvo geri. Aš jums galėčiau perskaityti. Ir Europos Komisijos
net yra, kur suradau, rengdamasis susitikimui su jumis, kur yra vertinama teigiamai, kad Rusija ir
šioje srityje turi būti pritraukiama. Ar jūs žinote, kad šiuo metu visą tą oro eismą valdo ame-
rikiečiai–rusai? Ir jų yra viena tarptautinė organizacija. Gali būti Lenkijoje kokia nori aparatūra,
ar rusiška, ar ne rusiška, sumontuota, visi dažniai, jūs žinote, siunčiami iš palydovų. 24 paly-
dovai yra rusų, 24 palydovai – amerikiečių. Tik yra tuose palydovuose kiti dažniai. Karinėje oro
erdvėje dažniai yra užkoduoti vienuose palydovuose. Klausykite, mes...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet palaukite, vis tiek, aš gal suklydau dėl Latvijos, Estija, Lenkija,
kiek, bet mes pasitikslinsime. Jie sukūrė savo sistemas. Mano klausimas, ar jums, jus kas nors

įspėjo, ar jūs pats gilinotės, jūs sakėte klausymus atlikdavote, ar jūs matėte, pavyzdžiui, kad kažkaip keistai būtent KLUB-U sistemos atsirado kaip privalomos lokomotyvuose diegiant ir įmonės negalėjo pasirinkti alternatyvų? Štai yra susisiekimo ministro 2012 m. balandžio 2 d. įsakymas. Matyt, iki tol buvo irgi kažkokių įsakymų, kuriuose, pavyzdžiui, privalomai nurodyta, kad lokomotyvuose turi būti sumontuota KLUB-U sistema. Kitaip tariant, tai reiškia, kad galimybė apskritai dalyvauti viešuosiuose pirkimuose yra eliminuota.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). O kuriuose čia lokomotyvuose? Čia gal jau nebe „Siemens“, nes jau „Siemens“, man atrodo, buvo užbaigęs.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kai „Siemens“ tiekė lokomotyvus, viena iš sąlygų galėjo būti, mes ją dabar tikriname, aš klaisiu jūsų, ar tikrinote. Vienas iš sąlygų pirkimų dokumentuose, kad būtent tuose lokomotyvuose būtų KLUB-U sistema. „Siemens“ tiekia pačius lokomotyvus, o ne sistemas. Jūs tą žinojote, nagrinėjote?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Pirmininke, aš ir nesigilinau. Už gilinimąsi į viešuosius konkursus jūs tikriausiai žinote, kad gali būti iškelta baudžiamoji byla, todėl, kad tie, kurie pralaimėjo konkursą... Kiek mane informavo, aišku, šiuo metu, tuo metu nebuvo jokių grėsmių, niekas nekalbėjo apie iš Rusijos pusės, kad galimos grėsmės montuojant arba perkant tam tikrus įrengimus. Amerikiečiai rusams padėjo įsigyti netgi, kiek aš žinau, tam... arba tiesiog rusai nesugebėjo laiku pastatyti tam tikrų palydovų, jiems padėjo netgi, kiek aš žinau, visą tą oro eismo ir geležinkelio saugumo (...). Nežinojau, nesigilinau, nes aš žinau, kad ta kompanija, mane kiek dabar informavo, antroji, atrodo, prancūzų, kuri pralošė, ji iš karto būtų parašiusi protestą ir būtų viešasis konkursas lokomotyvų gamybos sustabdytas. O kad įsakymus kas rašė – aš tai tikrai įsakymų nerašiau, aš tokiais dalykais nesigilinau. Aš vadovavausi principu: jeigu aš sužinosiu, kad kuris nors žmogus kišasi į viešąjį konkursą, tai su juo bus atsisveikinta. Tas buvo pranešta visiems salėje, kada bandė pirmą dieną pristatė, būnant susisiekimo ministru. Aš tuo principu vadovavausi ir būdamas premjeru.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aišku. Gera, tada klausimas. Jūs minėjote, kad jūsų ekspertai, kurie rašė sąlygas...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne mano ekspertai, aš dar nebuvo ministru.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, padėjo susigaudyti kas tie ekspertai, kurie padėjo susigaudyti? Gal mums reikia tikrai juos pakviesti, jie mums paaiškins, kad...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ar galima tada, tiesiog aš jų atsiklaisiu, tikrai žmonės jau, aš manau, tikrai ateitų ir taip pat kaip ir man papasakotų. Tai yra žmonės, kurie jau techniškai viską žino, kaip buvo daroma. Žinote, aš netgi įsiklausiau, tikrai nenoriu jūsų laiko trukdyti. To, ko aš gyvenime net neišmaniau, kad iešmas turi geležinkelio atskirą dažnį, net kaip reikėjo gauti kodus tų dažnių. Bet aš tam paskyriau laiko, nes aš pamačiau, kad turiu, jei kviečiat, šiek tiek

nesakyti, kad nežinojau. Aš galėjau ateiti ir sakyti nieko nežinojau, negirdėjau. Tai irgi būčiau elgęsis taip pat sąžiningai. Bet aš norėjau, mes vis tiek esame politikai ir turime jausti atsakomybę. Gerai, aš tiesiog pakalbinsiu, jeigu sutiks, gerai?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jie turi sutikti. Mums svarbu nustatyti tiesą. Aš nežinau, aišku, jūs pakalbinkite, bet mums svarbu, kad jūs bendradarbiautumėte su komisija.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš visiškai pasiruošęs. Aš pasiruošęs. Kodėl aš net vakar, žinodamas, čia daug prisibraukęs, kiek įmanoma informacijos... Visą laiką aš... Kodėl aš tu-
rėčiau atsisakyti dėl bendradarbiavimo?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Gerbiamasis premjere, tai šituo klausimu tada lauksime iš jūsų žinutės apie ekspertus.

Paskutinis klausimas. Vis tiek jums dalyvaujant... ar yra kažkokių problemų? Aš galiu dar užduoti klausimą?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Prašom.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs buvote premjeru, buvote susisiekimo ministru. Matyt, per jūsų vadovavimo laikotarpį, einant šias pareigas laikotarpiu buvo sprendžiamas pono S. Dailydkos paskyrimo arba jo kadencijos pratęsimo klausimas. Ar buvo?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš kada tapau susisiekimo ministru, jis jau buvo pradėjęs dirbti, man atrodo, penkis mėnesius, kai jis jau buvo paskirtas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, bet pratęsimas.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, aš manau, po mano ministravimo, nes penkeriems me-
tams atrodo (...). Negaliu aš dabar atsiminti šito dalyko.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jums atėjus jau buvo...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Aš pradėjau dirbti liepos mėnesį, man atrodo, jis...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar jūs sprendėte kada nors jo pareigų ėjimo klausimą, ar paskyrimo pratęsimo, atleidimo?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Tuoju, minutę, jeigu galima, aš pasižiūrėsiu, nuo kada. Ne, tikrai nesprendžiau jo atleidimo arba priėmimo. Buvo kitas klausimas sprendžiamas dėl oro uosto vadovo. Bet dėl jo ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Ar partijos vadovybėje buvo svarstomi per visą tą laikotarpį pono S. Dailydkos paskyrimo, atleidimo, kadencijos pratęsimo klausimai?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, jis partijos narys jei ir buvo, ir kai kada tikriausiai ne-
buvo, aš taip iki galo nebuvo supratęs, kada, jis niekada partinėje veikloje nėra dalyvavęs ir partijos vadovybės lygiu irgi nežinau tokio. Prie manęs nesvarstėm.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar 2012 metais ponas ministras R. Sinkevičius pratęsdamas ka-
denciją pono S. Dailydkos tarėsi su jumis, jūs diskutavote partijoje apie tai, ar frakcijoje?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). 2012 metais, kurį mėnesį? R. Sinkevičius gruodžio mėnesį pradėjo dirbti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, ir jis tuo metu pratęsė savo kadencijos pradžioje kadenciją.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, diskusijos partiniu lygiu aš neatsimenu, kad būtų buvusi.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Ar kokios nors verslo grupės, verslininkai atskiri, darė jums spaudimą dėl pono S. Dailydikos kadencijos pratęsimo?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, man niekas nedarė jokio spaudimo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Nebuvo jokių prašymų...

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne, niekas nedavė jokių prašymų?

V. BAKAS (*LVŽSF*). ...pratęsti?

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ne. Todėl kad nebuvo keliamas klausimas, kad gali būti tikriausiai nepratęstas jo darbas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Supratau, gerai. Ačiū jums.

A. BUTKEVIČIUS (*LSDDF*). Ačiū.

Žymėjimų reikšmės

- . – iš garso įrašo neatpažintas posėdyje dalyvavęs asmuo
- (...) – neaiškiai ištartas žodis ar frazė
- ... – nebaigta posėdžio dalyvio mintis

Stenogramą parengė:

Stenogramų skyriaus vedėja	R. Mečkauskienė
Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė	D. Maniuškienė
Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė	V. Valiauskienė
Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė	N. Židonienė
Stenogramų skyriaus vyresnioji specialistė	V. Šimkūnaitė
operatorė	M. Čeputienė
operatorė	G. Kudirkienė
operatorė	Ž. Mikėnienė
operatorė	S. Misiūnienė
operatorė	Dž. Šepetienė
operatorė	R. Tamošauskienė